

Sundhedsstyrelsens rådgivning til Region Hovedstaden vedrørende integration og ligestilling af psykiatri og somatik

Integrationen af psykiatri og somatik vurderes at udgøre en væsentlig ændring i regionernes planlægning af sundhedsområdet. Sundhedsstyrelsen har, jf. rådgivningsforpligtelsen beskrevet i sundhedslovens § 206, anmodet regionerne om at indhente styrelsens rådgivning forud for endelig politisk godkendelse af planerne.

Da regionerne har planlagt processer, som stiler mod at færdiggøre planerne og få dem politisk godkendt omkring sommerferien 2025, har Sundhedsstyrelsens rådgivningsproces bestået af et virtuelt møde med regionerne efterfulgt af en skriftlig rådgivning, som hermed fremsendes. Mødet med Region Hovedstaden blev afholdt den 26. maj 2025, hvor *Fagligt oplæg til integration og ligestilling af psykiatri og somatik i Region Hovedstaden* blev drøftet.

Sundhedsstyrelsen har i sin rådgivning taget udgangspunkt i sundhedsloven, inklusive sundhedslovens § 2 omkring lighed i adgang til sundhedsydelser, høj kvalitet i behandling, sammenhæng mellem ydelser, valgfrihed og let adgang til information. Herudover har Sundhedsstyrelsen taget udgangspunkt i den politiske aftale om Sundhedsreform 2024 og intentionerne i denne samt aftalen om ligestilling og integration af psykiatri og somatik mellem regeringen og Danske Regioner fra marts 2025.

Sundhedsstyrelsen har i sin rådgivning lagt vægt på følgende overordnede hensyn:

- Hvordan regionens plan for integration af psykiatri og somatik understøtter integration af psykiatri og somatik på og imellem relevante ledelsesniveauer, herunder fremmer, at der er viden om de særlige vilkår, der er til stede i psykiatrien.
- Hvordan regionens plan for integration af psykiatri og somatik understøtter sundhedsreformens intentioner om omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen.
- Hvilke overvejelser regionen har gjort sig om hvordan nuværende plan for integration af psykiatri og somatik hænger sammen med de kommende sundhedsråd.

Nedenfor beskrives først de elementer i planen og de yderligere informationer, som blev drøftet på mødet, og som Sundhedsstyrelsen har taget udgangspunkt i. Efterfølgende fremgår Sundhedsstyrelsens rådgivning.

Region Hovedstadens plan for integration af psykiatri og somatik ***Integration og ligestilling af psykiatri og somatik***

Planen beskriver, at nuværende administrative medarbejdere og al ledelse, inkl. centerledelser, flyttes 1:1. Region Hovedstaden beskrev desuden til mødet den 26. maj 2025, at ved at

flytte centerledelser til akuthospitalerne tilføjes psykiatrividen til akuthospitalernes ledelseslag.

Voksenområdet

Planen beskriver, hvordan de nuværende psykiatriske centre planlægges integreret med nærliggende akuthospitaler. Grundet de særlige geografiske forhold lægges Psykiatrisk Center Bornholm sammen med Bispebjerg og Frederiksberg Hospital. Rigshospitalet har ingen akutfunktion og planlægges understøttet med almenpsykiatriske kompetencer.

Desuden beskrives det, at en fysisk sammenlægning mellem somatik og psykiatri ikke er en mulighed på kort sigt, men der lægges op til, at der fra 2026 vil blive set på muligheden for samlokalisering af psykiatri og somatik. Herudover har der også været set på muligheden for at samarbejde på tværs af ældrepsykiatri og geriatri samt samarbejdet mellem psykiatri og neurologi, hhv. endokrinologi.

Det beskrives videre, at der i dag er kapacitetsmæssig ubalance mellem de psykiatriske centre, og at der på sigt skal arbejdes på, at planområderne for psykiatri og somatik ensrettes, så kapaciteten hænger bedre sammen på tværs af regionen.

Retspsykiatrien

Af planen fremgår det, at det foreslås at bevare retspsykiatrien samlet under én direktion, da patientvolumen er mindre end i almenpsykiatrien, og der er risiko for variationer i behandlingen og forringet kvalitet, hvis de faglige kompetencer spredes. Regionen anbefaler videre, at der bliver udarbejdet en analyse af retspsykiatrien i en kommende Region Øst.

Børne- og ungdomsområdet

Regionen lægger i planen op til, at fastholde børne- og ungdomspsykiatrien som en samlet organisation i Region Hovedstaden, som 1-1 sammenlægges med Bispebjerg-Frederiksberg Hospital.

Antallet af henvisninger til børne- og ungdomspsykiatrien har været stigende igennem en årrække, også i Region Hovedstaden. Til mødet den 26. maj 2025 redegjorde Region Hovedstaden for, at der har været overvejelser om, hvorvidt børne- og ungdomspsykiatrien skulle opdeles eller forblive samlet under én direktion. Det fremgik videre af mødet, at baggrunden for at fastholde børne- og ungdomspsykiatrien under én direktion er hensynet til at sikre robusthed i et mindre speciale, blandt andet i forhold til varetagelse af vagtfunktioner.

Det fremgår desuden af planen, at der foreslås etableret et børne- og ungdomspsykiatrisk ambulatorium i Planområde Midt, så der vil være adgang til børne- og ungdomspsykiatriske konsultationer på alle akuthospitaler. Ligeledes anbefaler regionen, at de fysiske rammer kan understøtte et tættere samarbejde mellem somatik og psykiatri, fx ved at placere de børne- og ungdomspsykiatriske ambulatorier tættere på de pædiatriske afdelinger.

Omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

I planen beskrives, at målet er, at planområderne omkring akuthospitaler er ens på tværs af somatik og psykiatri med henblik på at sikre et stærkt tværsektorielt samarbejde. Herudover beskriver planen, at der i dag er en kapacitetsmæssig ubalance mellem de psykiatriske centre, og at der muligvis vil blive behov for at justere i planområderne.

Det fremgår videre, at F-ACT, OPUS og STIME forventes videreført, også i den kommende Region Øst. Af mødet den 26. maj 2025 kunne Sundhedsstyrelsen forstå, at alle samarbejdsflader mod det primære sundhedsvæsen, inklusive samarbejde med kommuner (herunder socialpsykiatrien) forventes videreført i deres nuværende form indtil dannelsen af sundhedsrådene.

Planen forholder sig ikke integrationens betydning for samarbejdet med det primære sundhedsvæsen udover beskrivelser i relation til sundhedsrådene, og således beskrives omstillingen til og styrkelsen af det nære sundhedsvæsen i relation til integration af psykiatri og somatik ikke yderligere, ligesom der ikke er en beskrivelse af praksissektorens rolle, inklusive speciallægepraksis og psykologpraksis.

Sammenhæng til fremtidige sundhedsråd

Regionen forventer, at planområderne vil blive justeret, så de psykiatriske planområder matcher de somatiske. Det fremgår videre, at der vil blive både psykiatri og børne- og ungdomspsykiatri tilgængelig i alle sundhedsråd.

For børne- og ungdomspsykiatrien betyder det, at tidlig opsporing og samarbejde efter udskrivning fra børne- og ungdomspsykiatrien understøttes. Af mødet mellem Region Hovedstaden og Sundhedsstyrelsen fremgik det, at regionen forventer, at det vil en opgave for den direktion, som børne- og ungdomspsykiatrien kommer til at tilhøre, at sikre den børne- og ungdomspsykiatrisk repræsentation i sundhedsrådene, og understøtte samarbejdet lokalt mellem det børne- og ungdomspsykiatriske tilbud og kommunerne i de pågældende sundhedsråds planområder.

I forhold til de specialiserede funktioner bliver det beskrevet, at der vil være en særlig opmærksomhed i forhold til sundhedsrådenes organisering og muligheden for at koordinere på tværs af planområder.

Igangværende initiativer i psykiatrien

Udover at beskrive integration af psykiatri og somatik beskriver planen også, at det er en væsentlig præmis for planen, at fortsætte arbejde med initiativerne i *10-årsplanen for psykiatrien*, ligesom der fortsat vil blive prioriteret kvalitetsudvikling og forskning samt nedbringer af tvang. Specifikt beskrives, at der i en overgang vil blive etableret et ledelsesforum for psykiatri i regionen med henblik på at sikre et tværgående blik på de igangsatte udviklingsindsatser i psykiatrien.

Sundhedsstyrelsens vurdering:

Overordnet finder Sundhedsstyrelsen, at Region Hovedstadens plan er grundig og gennemarbejdet, og at der blandt andet er en god beskrivelse af integration og ligestilling af somatik og psykiatri samt beskrivelse af, hvordan der sikres psykiatrifaglighed på alle niveauer i relevant omfang.

Sundhedsstyrelsen er enige med regionen i, at det er hensigtsmæssigt at ensarte planområderne mellem somatik og psykiatri, sikre kapacitetsmæssig balance, ligesom ønsket om at samlokalisere somatik og psykiatri vurderes meget hensigtsmæssig. Herudover anerkender Sundhedsstyrelsen også, at regionen planlægger med fortsat at have blik for både de almene og specialiserede funktioner med mulighed for at planlægge på tværs af planområder. Sundhedsstyrelsen bemærker også med glæde, at regionen samtidig med reformarbejdet fortsat har

fokus på de igangværende initiativer i psykiatrien, inklusive 10-årsplanen for psykiatrien og nedbringelse af tvang.

Endelig kan styrelsen konstatere, at indeværende plan er første trin i processen med integration af psykiatri og somatik, og at elementer i planen skal konkretiseres yderligere, når den politisk er besluttet. Dertil er det Sundhedsstyrelsens vurdering, at det er væsentligt at have for øje, at indeværende plan bør hænge sammen med den kommende samlede plan for integration af psykiatri og somatik i Region Øst. Sundhedsstyrelsen bemærker, at det etablerede samarbejde mellem Region Sjælland og Region Hovedstaden, og de fælles principper for integrationen er væsentlige elementer i at understøtte en fælles plan, og opfordrer til, at begge regioner ifm. yderligere konkretiseringer af planerne fortsat har intentionerne ifm. dannelsen af den kommende Region Øst for øje. Dette gælder særligt i forhold til at realisere intentionerne i sundhedsreformen, om omstilling og geografisk lighed.

Sundhedsstyrelsen vurderer således, at elementerne i planen overordnet understøtter intentionerne i sundhedsreformen, men finder, at regionen i den videre konkretisering af planen med fordel kan udbygge beskrivelsen af følgende to områder:

1. Beskrivelse af sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri
2. Beskrivelse af omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

Ad. 1 Beskrivelse af sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri

Sundhedsstyrelsen anerkender vigtigheden af at sikre en robust børne- og ungdomspsykiatri, og at det derfor kan være hensigtsmæssigt at samle børne- og ungdomspsykiatrien under én direktion. Samtidig er der også på børne- og ungeområdet behov for at integrere og ligestille den somatiske og psykiatriske indsats, hvilket vanskeliggøres når akuthospitaler med pædiatri ikke har børne- og ungdomspsykiatri og omvendt.

For at patienterne skal opleve effekten af integrationen og sundhedsreformens intention om omstilling og styrkelse af det primære sundhedsvæsen, anbefaler Sundhedsstyrelsen, at sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri, samt samarbejdet lokalt mellem den regionale indsats og indsatsen i det primære sundhedsvæsen, herunder kommunerne, beskrives mere detaljeret i en konkretisering af planen. Herunder er det væsentligt at det beskrives, hvordan sammenhængen ledelsesmæssig understøttes.

Ad. 2 Omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

Sundhedsstyrelsen bemærker, at regionens plan primært har fokus på at beskrive den organisatoriske integration og ligestilling af somatik og psykiatri på regionens sygehuse. Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at regionen i den videre konkretisering af planen bør uddybe med en beskrivelse af, hvordan samarbejdet med praksissektoren, herunder også praktiserende speciallæger og psykologer planlægges.

For at realisere sundhedsreformens intention om, at mere skal foregå i det primære sundhedsvæsen, og der skal være geografisk lighed, er det således væsentligt, at planen også forholder sig til mulighederne for at flytte flere sundhedsydelser fra sygehusene til det nære sundhedsvæsen, herunder til speciallægepraksis og psykologpraksis. Dette vil også være væsentligt i forhold til planlægningen af den kommende Region Øst, idet antallet af praktiserende speciallæger og psykologer er ujævnt fordelt i de nuværende regioner og dette vil have betydning for at sikre den geografiske lighed.

Sundhedsstyrelsen stiller sig til rådighed, hvis der er spørgsmål til ovenstående.

Med venlig hilsen

Agnethe Vale Nielsen
Enhedschef, Sygehuse og forløb